

BOSHLANG'ICH SINFLARDA SO'ZLARNI YODLATISH USULLARI

Abduraxmonova Ruxshona Jamshedovna

Chet tillari instituti talabasi

E-mail: abdurahmonovar22@gmail.com

Ilmiy rahbar; Zubaydova Nilufar

Tel: +998885094240

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistondagi ta'lim amaliyotiga e'tibor qaratib, boshlang'ich sinflarda so'zlarni yodlatish usullari mavzusi o'rganiladi. Maqsad, boshlang'ich ta'limning dastlabki yillarida lug'at va til ko'nikmalarini o'rgatish uchun o'qituvchilar tomonidan qo'llaniladigan turli strategiyalarni o'rganishdir. Maqolada so'zlarni yodlatishning samarali usullarining ahamiyati va ularning o'quvchilarning til o'zlashtirishiga ta'siri haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: *so'zlarni yodlatish, boshlang'ich ta'lim, til o'zlashtirish, ta'lim amaliyoti*

KIRISH

Boshlang'ich ta'limda so'zlarni yodlatish jarayoni tilni o'zlashtirish va rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Boy so'z boyligi va samarali yodlatish usullari bilan erta tanishish bolaning til ko'nikmalariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. O'zbekistonda o'qituvchilar boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida mintaqaning til va madaniy sharoitini hisobga olgan holda so'zlarni yodlatishni kuchaytirish bo'yicha turli strategiyalarni amalga oshirmoqda. Ushbu maqola O'zbekistondagi ta'lim amaliyotiga alohida e'tibor qaratgan holda, boshlang'ich sinflarda so'zlarni yodlatish usullarini yoritishga qaratilgan.

Boshlang'ich sinflarda so'zlarni yodlatish usullari:

1. Takrorlash va kuylash: O'zbekistondagi ko'pgina boshlang'ich maktablarda o'qituvchilar so'zlarni yodlatishning samarali strategiyasi sifatida takrorlash va qo'shiq aytishdan foydalanadilar. Ritmik o'qish va takrorlash orqali o'quvchilar yangi lug'atni o'zlashtirishlari va so'zlarni eslab qolishlari yanada samarali bo'ladi. Masalan, o'quvchilar so'z va iboralarni guruh bo'lib qo'shiq aytish bilan mashg'ul bo'lib, tilni saqlab qolish uchun qulay muhit yaratadi [1].

2. Ko'rgazmali qurollar va kartochkalar: O'zbekistonning boshlang'ich sinflarida so'zlarni eslab qolishni osonlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar va kartalar keng qo'llaniladi. O'qituvchilar so'zlarni tasvirlar bilan bog'lash uchun rangli va illyustrativ kartochkalardan foydalanadilar, bu o'quvchilarga vizual aloqalarni shakllantirishga yordam beradi va so'z boyligini yaxshilaydi. Masalan, o'qituvchilar hayvonlar,

mevalar yoki kundalik narsalar bilan bog'liq yangi so'zlarni kiritish uchun ko'pincha tematik kartalar to'plamini yaratadilar.

3. Hikoya va rolli o'yinlar: O'zbekistonda boshlang'ich sinflarda hikoya va rolli o'yin til o'rganish faoliyati bilan birlashtiriladi. Hikoyalar va dramatik taqdimotlarni o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar o'quvchilarni so'zlarni yodlatishni osonlashtiradigan immersiv tajribalarga jalb qiladilar. Misol uchun, talabalar kontekstda bog'langan lug'atdan foydalangan holda hikoyadan sahna ko'rinishlarini namoyish qilishlari mumkin va shu bilan so'zlarni tushunishlari va eslab qolishlari mustahkamlanadi [2].

O'zbekiston ta'lim tizimida dastlabki yillarda til o'zlashtirish va savodxonlikni rivojlantirishga katta e'tibor beriladi. Xalq ta'limi vazirligi boshlang'ich ta'limda so'zlarni yodlatishning samarali usullarini qo'llab-quvvatlash uchun maxsus ko'rsatmalar va o'quv dasturlarini ishlab chiqdi. "O'zbekiston ta'lim strategiyasi – 2030"da boshlang'ich sinflarda til o'rganish natijalarini oshirishda innovatsion o'qitish usullari va texnologiyalar integratsiyasi muhimligi ta'kidlangan.

Hukumat tashabbuslari bilan bir qatorda o'zbek mualliflari va o'qituvchilari ham boshlang'ich sinf o'quvchilariga til o'rgatish sohasiga katta hissa qo'shgan. Gulnora Ismatullaevaning "Yosh o'quvchilarga lug'atni samarali o'rgatish" va Aziza Karimovaning "So'z yodlatishda innovatsion yondashuvlar" kabi o'zbek olimlarining e'tiborga molik asarlari O'zbekistondagi yosh o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan o'qitish strategiyalari haqida qimmatli fikrlarni berdi [3].

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda so'zlarni samarali yodlatish kichik yoshdagi o'quvchilarda til o'zlashtirish va savodxonlikni rivojlantirish uchun zarurdir. O'zbekistondagi ta'lim amaliyoti so'zlarni yodlatishni qo'llab-quvvatlash uchun innovatsion va madaniy jihatdan mos usullarni joriy etishga intilishini ko'rsatdi. Takrorlash va qo'shiq aytish, ko'rgazmali qurollar, hikoya qilish va rolli o'yinlar kabi usullarni o'zida jamlagan holda O'zbekiston o'qituvchilari boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun qiziqarli va samarali ta'lim tajribasini yaratishni maqsad qilgan. O'zbek mualliflari va o'qituvchilarining til ta'limini rivojlantirish borasidagi sa'y-harakatlari boshlang'ich ta'lim sohasida so'zlarni yodlatish amaliyotini yanada takomillashtirishga xizmat qilmoqda.

O'zbekistonda boshlang'ich sinflarda so'z esda saqlash metodlarining tatbiq etilishiga darsda mavzuli kartochkalar va hikoyalardan foydalanish misol bo'la oladi. O'zbekiston poytaxti Toshkent shahridagi o'qituvchilar kundalik faoliyat, tabiat va madaniy an'analar bilan bog'liq lug'at bilan tanishtirish uchun o'zbekcha so'zlar va ularga mos tasvirlar aks ettirilgan ko'rgazmali kartochkalarni o'rnatdilar. Bundan tashqari, o'quvchilarni tilga singdirish va so'zlarni yodlatishda yordam berish uchun ko'pincha an'anaviy o'zbek xalq ertaklarini o'zida mujassam etgan hikoya qilish

mashg'ulotlaridan foydalanilgan. Ushbu amaliyotlar Xalq ta'limi vazirligi tomonidan tasdiqlangan ta'limga oid yondashuvlarga mos keladi va bu O'zbekiston bo'ylab boshlang'ich ta'limda so'zlarni yod olishni kuchaytirishga sodiqligini aks ettiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ismatullaeva, G. (2010). Yosh o'quvchilar uchun lug'atni samarali o'rgatish. Nashriyotchi: Toshkent, 15 bet.
2. Karimova, A. (2019). So'zlarni yodlatishda innovatsion yondashuvlar. Nashriyotchi: Sharq yulduzi, 110 bet.
3. O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi. (2023). O'zbekiston ta'lim strategiyasi 2030, 10 bet